

Dagboek van een krankzinnig jaar

Sheila Sitalsing

*Dagboek van een
krankzinnig jaar*

2021

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De in deze bundel opgenomen columns zijn eerder verschenen
in *de Volkskrant*.

Copyright © 2021 Sheila Sitalsing

Omslagontwerp bij Barbara

Foto auteur Julius Schrank

Vormgeving binnenwerk CeevanWee, Amsterdam

Druk- en bindwerk Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 031 1391 3

NUR 320

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

De krantencolumnist is een kleine krabbelaar in de marge. Een parasiet bovendien. Genesteld in de kantlijn op pagina 2 van het dagblad, parasiterend op het nieuws dat heldhaftige journalisten boven water hebben getakeld, probeert hij (soms is het een zij, steeds vaker zelfs, want voor het schrijven van stukjes is geen fysiek overwicht nodig, en weinig testosteron) de illusie uit te stralen dat er orde in de chaos valt te scheppen.

Het nieuws mag dan angstaanjagend zijn en overweldigend en onbegrijpelijk, maar dat geeft niet. Want daar is de columnist al om, terwijl de bloedklodders nog in het rond vliegen, met veel of iets minder aplomb de zaken van duiding te voorzien. Van dik hout 1, van dik hout 2, van dik hout 3, kantelpunt hier, cruciaal moment in dit tijdsgewricht daar, fundamentele fout in het politieke stelsel, slachtoffers van systeemfalen – zo zit het, beste lezer, en niet anders.

Daarna komen de twijfel en de tegenargumenten aangeslopen. De krant ligt dan al onder in de kattenbak.

Het ritme is genadeloos. Om de dag ongeveer 535 woorden waar een beetje samenhang in moet zitten, deadline ruim vóór tien uur 's avonds, maar te vaak gaat de schrijver van dienst erop en erover. Met boze en ongeruste telefoontjes tot gevolg, want de krantenmachine stampt in een onverbidde-lijk tempo door. Die kan niet wachten omdat een columnist er om vijf voor tien al schrijvende achter is gekomen dat

ze niet meer vindt wat ze eerst vond. En niet meer weet wat waar is.

2020 was een mooi jaar voor mensen zoals ik, mensen die het plezierig vinden om te trappelen in drijfzand, en er graag al schrijvende achter komen dat ze niet meer weten wat waar is. Het land van melk en honing en verwarmde fietspaden werd door het noodlot bezocht. Handen schudden, eens door politici verheven tot totempaal van de Nederlandse superieure cultuur, werd plots onrein verklaard. De vrijetijdseconomie, voor hele volksstammen de zin van hun bestaan, ging op slot. In een samenleving die drijft op permissiviteit en dat-maak-ik-zelf-wel-uit, werden directieven uitgevaardigd: blijf thuis, houd afstand. Mensen raakten hun inkomen kwijt, hun zekerheden, hun toekomstperspectief. Ze raakten elkaar kwijt.

Dat was niet de afspraak. Wij, inwoners van dit land, hebben recht op een overheid die ons voor rampen behoedt – of dat dachten we althans. Als we ons leven tijdelijk moeten stilleggen omdat ons iets onbegrijpelijks is overkomen, moet dat iemands schuld zijn. We hebben immers recht op voorspelbaarheid. Op een uitgestippelde route naar de uitgang, met keiharde garanties van alle boven ons gestelden. Bovendien hebben we recht op vakantie.

Bij een gebeurtenis van dit formaat krabbels in de marge mogen maken, is geweldig. Zet al die krabbels uit een heel jaar achter elkaar en je ziet dit: een slinger van vergissingen, splintertjes propaganda waar we toch weer in zijn getuind met z'n allen, parmantige voorspellingen die nog altijd moeten uitkomen, particuliere ervaringen die zijn opgetikt in de mogelijk ijdele hoop dat ze 'ergens voor staan', gaten in de verslaglegging want zelfs de columnist heeft in de zomer vrij (zie het derde recht hierboven), en pogingen de tijdgeest te

vatten. Scènes uit een krankzinnig jaar kortom, en hier en daar een flard van wat vermoedelijk de waarheid is.

Dat is wat de columnist te bieden heeft: flarden van de vermoedelijke waarheid. En troost misschien.

Sheila Sitalsing, december 2020

1 januari 2020

Op de radio hoorde ik twee trendwatchers de nieuwste trends voor 2020 voorspellen. Ze voorzagen trends die lang geleden in de krant hebben gestaan, omdat het dingen zijn die gewoon allang aan het gebeuren zijn, zoals minder vlees eten en ‘geopolitieke verschuivingen’ en meer van die kwesties die we thuis met een kwartiertje googelen ook bij elkaar hadden kunnen ‘voorspellen’, maar dat deed aan hun enthousiasme niets af.

De toekomstjijker heeft altijd emplooi, omdat het wemelt van de mensen die niet genoeg hebben aan het nu; ze willen vooral weten hoe het straks zal zijn. Gelijk hebben ze, weinig is zo onbevredigend als niet weten hoe een verhaal afloopt. Zo kreunde mijn dochttertje eens bij het veel te vroeg wakker maken verwijtend: ‘Ik wilde mijn droom nog afkijken.’

De waarzeggers hebben het zelden bij het rechte eind. In een vermakelijk verhaal in de krant lees ik wat er allemaal is misgegaan bij 241 voorspellingen voor het jaar 2020: vier op de vijf prognoses kwamen niet uit (‘Het boek overlijdt in 2020’; ‘Nieuwe toekomstverwachtingen van rond het jaar 2020 geven een gemiddelde leeftijd van 111-121 jaar voor de Europeaan’; ‘Willem van Oranje staat in 2020 niet meer in de geschiedenisboeken’; ‘Het gaat zo slecht met de kranten dat de Volkskrant en Trouw fuseren tot de Volkstrouw’), meestal doordat er nu eenmaal aan de lopende band volslagen onverwachte dingen gebeuren.

Van die 241 toekomstvoorspellingen is bijna de helft als positief te classificeren en 30 procent als negatief. Die laatste gaan over invallende Afrikaanse legers en over allesverwoestende bioterroristische aanslagen met miljoenen doden.

Omdat weinig zo disciplineert als het vooruitzicht van hel en verdoemenis, zijn er succesvolle politieke bewegingen die smullen van dit soort doemscenario's. Ze hebben een trouwe achterban weten op te bouwen op een basis van koortsige fantasieën over burgeroorlogen tussen wij en zij, van angstverhalen over omvolkingscomplotten.

Bij dat soort voorspellingen zit altijd een vleugje wellust, en er wordt ongetwijfeld hartstochtelijk bij gedroomd van heldendom en van de liefde bedrijven in loopgraven en van met een uzi de vijand uitschakelen, als was je Bruce Willis in *Die Hard 1* tot en met 5, in plaats van een consultant met hypotheekrenteaftrek die 's morgens vroeg in de file aanschuift in zijn nieuwe Tesla Model 3 – net op tijd voor de jaarwisseling aangeschaft om de gunstigere bijtelling mee te pikken – op weg naar de kantoortuin, waar de prangende vraag van de dag is: wat zijn ook alweer de regels rond nieuwjaarskussen met collega's?

De beste voorspelling is een saaie voorspelling, valt te concluderen, eentje die door een open deur komt aangewandeld, en die we thuis ook zelf hadden kunnen bedenken. Dat er minder vlees zal worden gegeten bijvoorbeeld, of dat we 'geopolitieke verschuivingen' zullen meemaken. Dat vuurwerkliefhebbers in een achterhoedegevecht zijn verwickeld. Dat de mensen uitgekeken zullen raken op Mark Rutte. Dat het misschien beter is om je druk te maken over nu dan over straks, omdat het straks toch allemaal anders zal lopen.

Op een 2020 vol onvoorspelbaarheden.

10 januari 2020

Het komt wel eens voor dat iemand een oudere dame een paar uur buiten op een bankje ziet zitten, vertelt politiechef Anja Schouten in *de Volkskrant*. En dan belt zo iemand de politie. Omdat de politie 24 uur per dag bereikbaar is, en omdat die iemand ook niet weet wie je anders zou kunnen bellen bij onbestemde zorgen over een onbekende op straat.

De politie is niet opgeleid om zoiets op te lossen, en de bejaarde dame heeft geen politie nodig, maar een hulpverlener. Of niemand, als ze gewoon lekker aan het zitten was.

Net zoals de politie niet altijd weet wat ze moet doen bij al die andere meldingen van mensen met onbegrepen gedrag die continu binnenstromen. 260 per dag, 96.000 per jaar. De aantallen stijgen. Ze belanden in de bak met code E33, bedoeld voor 'verwarde mensen'. Een vergaarbak voor verslaafden, normaal-luidruchtigen, alcoholisten, psychiatrische patiënten, dementerenden, ouderen die te lang op bankjes zitten, verstandelijk gehandicapten en mensen die gewoon eventjes iets geks deden.

Sinds de politie in 2011 deze meldingen apart moest gaan registreren, is er een permanente discussie over hoe dat toch kan, al die 'verwarde mensen' op straat. Want levensgevaarlijk, en dat krijg je als er op de ggz wordt bezuinigd, en straks worden we allemaal doodgeslagen en -gestoken door een dolende gek.

Dat dit verwarde praat is, is al geregeld betoogd, onder

meer door Bauke Koekkoek, crisisverpleegkundige, onderzoeker en lector Onbegrepen Gedrag. Ook politiechef Schouten benadrukt in *de Volkskrant* dat die 96.000 meldingen voor de helft gaan over mensen ‘die even radeloos zijn of onder invloed, en die daarna weer rustig hun leven voortzetten’. De rest betreft ongeveer 6000 mensen, sommigen worden 200 keer per jaar gemeld; ze zijn luidruchtig, ze geven overlast, maar gevaarlijk: mwah. ‘Potentieel gewelddadig’ is een veel kleinere groep, van rond de 1000 mensen.

Het punt is: de notoir ‘verwarden’ hebben vaak te maken met schulden of sociale ellende, ze zijn verslaafd of dakloos. Levensproblemen waar de politie niet voor zou moeten uitrukken. Schouten bepleit daarom meer geld en mankracht voor ‘veiligheidshuizen’, een knooppunt van politie en zorg- en hulpverleners dat maatwerk biedt. En ze wil een telefoonnummer dat óók 24 uur per dag bereikbaar is, met zorgverleners.

Het dieperliggende probleem laat zich moeilijker oplossen: dat de mensen steeds minder kunnen velen in dit land. Want Nederland werd alras aangeharkter en daardoor intoleranter; sommigen noemen het vertrutting.

Bauke Koekkoek geeft daar in een YouTube-filmpje over onbegrepen gedrag een schitterend voorbeeld van. Hij wandelt door de Baronielaan in Breda, een mooie oude straat, hij woonde als kind op nummer 164. En hij vertelt: vroeger woonden aan de ene kant twee mannen die dagelijks van de supermarkt kwamen aangerinkeld met een karretje vol flessen alcoholica. Rechts woonden hippie-achtige stellen die hun kinderen lieten ronddarren in de verwilderde tuin. Verderop woonden krakers in de kerk. Ze hadden een Volvo-stationwagen opgehangen langs de gevel: tegen de milieuvervuiling.

Nu is de Baronielaan ‘een hele nette straat geworden’, aldus Koekkoek. Geen alcoholisten meer, kraken is verboden en bij afwijkingen bellen we gelijk 112.

Door een demograaf liet ik me ooit uitleggen dat dit komt door de vergrijzing en door de mentaliteit die er bij het ouder worden vaak vanzelf bij komt: een afkeer van risico, luidruchtigheid, gulzigheid en groei. En een hang naar rust, overzichtelijkheid en knus thuis op de bank kijken naar Angela de Jong, hogepriesteres der burgergeneugten, die ‘de talkshowoorlog’ van duiding voorziet.

29 januari 2020

Het allerliefste wat ik heb kwam thuis met een snotneus. De woorden ‘zie je wel’, en ‘meter afstand houden’, en ‘inkwartieren’, en ‘moeten we de burens niet waarschuwen’ vielen.

Wat zouden ze doen, de burens, als we dat werkelijk zouden doen? Aanbellen met zo’n mondkapje op, dat volgens de talloze mondkapjesexperts die dezer dagen overal worden opgevoerd alleen helpt als het duur is, volledig aansluit en zo’n dik filter heeft dat het lastig ademen is? En dan hulpeloze gebaren maken, vanachter dat mondkapje ‘vermoedelijk besmet’ fluisteren, en vervolgens ontsteld ‘nee, natuurlijk gaan we haar niet wegbrengen, ver hier vandaan, en dan uit de auto zetten’ uitroepen? Ze zouden onverwijld het liefste wat zij hebben onder de arm nemen en zich uit de voeten maken.

Misschien zou de buurt wel in opstand komen, ons vertrek eisen. Iemand zou misschien ‘besmet!’ op onze deur klieren. Iemand anders zou misschien een steen gooien, waarna het mogelijk stenen zou regenen, want mensen hebben doorgaans weinig aanmoediging nodig om in baldadigheid te vervallen.

Of ze zouden vlugvlug de auto inladen en weggrijden, ver weg van hier, snel, voordat de autoriteiten een hek om onze wijk zouden zetten en ze opgesloten zouden zitten. Samen met het vreeswekkende virus. En met een steeds leger wordende supermarkt, waar ze misschien niet eens heen zouden

mogen, want die ligt een wijk verder. Zoals de miljoenen mensen in Wuhan die er niet meer uit kunnen en in lijdzaamheid moeten afwachten of het virus hun huis zal overslaan.

Op Twitter zijn de wederwaardigheden van Leen Vervaeke te volgen, onze vrouw in Wuhan. Samen met Anouk Eigenraam, die er voor onder meer *Het Financieele Dagblad* ook vrijwillig opgesloten zit, fietst ze door een stad uit een film. ‘Midden op straat, over grote ringwegen en door tunnels, allemaal geen probleem.’ Dat mag, zegt Eigenraam, als je een mondkapje op doet en je temperatuur laat controleren. Aan de oever van de Yangtze hadden ze het uitzicht helemaal voor hen alleen. Hier en daar zien ze mensen fietsen met camera’s en drones, om hun miljoenenstad vast te leggen zoals ze die nog nooit eerder zagen. Ze zien lege winkels en in *de Volkskrant* schrijft Vervaeke over lege pinautomaten, lege benzinepompen en lege supermarkten, ontbrekende medicijnen en zich ophopende, besmette uitwerpselen die de stad juist uit moeten. Er is heel veel waar je aan moet denken als je een stad op slot gooit.

Terwijl de rest van de wereld er alles aan doet om het virus op afstand te houden – zo wil de regering van Australië mogelijk besmette mensen bij elkaar drijven en onderbrengen op Christmas Island, tweeduizend kilometer voor de kust, tot verbijstering van de mensen die er al wonen – zijn er in Wuhan geen meldingen van vijandigheid of van mensen die zich tegen elkaar keren. Er zijn geen onlusten uitgebroken om de verdeling van schaarser wordende spullen. Er staan geen woedende menigten tegen de grenswachten te foeteren dat ze eruit willen omdat ze niets mankeren.

Er is maar weinig voorstellingsvermogen voor nodig om je in te beelden dat zoiets in Nederland heel anders zou gaan. Compleet met hekspringers, ‘dat maak ik zelf wel uit’-roe-

pers, hamsteraars en middelvingeropstekers.

Ik knuffelde het liefste wat ik heb en besloot ferm dat het een verkoudheidje is dat vanzelf zal overgaan.

31 januari 2020

En weer waren er schokkende beelden. Van varkens in een slachthuis die worden geslagen en aan hun staart uit vrachtwagens worden getrokken. RTL had ze doorgespeeld gekregen van een activist die twee weken lang vermomd als werknemer stiekem de laatste tocht van de varkens heeft gefilmd, op weg naar de slachtbank. Meer dan honderd uur film.

‘Afschuwelijke beelden, hè?’ ‘Walgelijk inderdaad.’ ‘Mijn maag draait om als ik ernaar kijk.’ ‘Zullen we even kijken?’ ‘Ja, leuk!’ ‘O, graag!’ zouden ze zeggen bij de briljante tv-show *Promenade*.

RTL ging te rade bij deskundigen in dierenwelzijn die eensgezind hun afkeuring uitspraken. Beesten doodmaken mag, ze in veewagens drijven ook, net als de doodsbanne dieren opdrijven naar de plek waar hun de dood wacht. Maar wel netjes graag. Er zijn regels, ook voor een ordentelijke gang naar de slacht.

Zo is er iets dat eruitziet als een peddel en dat gebruikt mag worden om de varkens de goede kant op te leiden. Hoe en hoe hard ermee geslagen mag worden, daar blijkt Europese regelgeving voor te zijn – de Britten gaan ons nog vreselijk missen. Wijze mannen en vrouwen hebben zich gebogen over de toegestane mate van mishandeling en gestipuleerd dat slaan met de scherpe kant te pijnlijk is en derhalve niet mag. Zoals het Federale Hoogerechtshof in Abu Dhabi ooit bepaalde dat een man zijn opstandige vrouw mag slaan zo-

lang er geen zichtbare sporen op het lichaam achterblijven. Disciplineer met mate.

Het slachthuis uit IJsselstein doet aan dierenwelzijn; er worden biologische varkens en varkens met het Beter Leven-keurmerk geslacht. Van Teun van de Keuken heb ik geleerd dat die keurmerken niet altijd evenveel zeggen, en dat 'biologisch' niet noodzakelijkerwijs betekent dat het beest een gelukkig leven heeft gehad – voor zover een beest dat onderdeel is van een massa-industrie een gelukkig leven kan leiden – maar niettemin zijn er mensen die het extra schandelijk vinden dat Beter Leven-varkens te hard zijn geslagen. Omdat je kunt verwachten dat een dier dat beter leeft ook beter sterft. De consequentie van dat denken is dat er minder hoge eisen hoeven te worden gesteld aan het sterven van dieren zonder dat keurmerk.

Uit verslagen van inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, opgevraagd door Varkens in Nood, viel eerder deze maand op te maken hoe dat slordige sterven eruitziet: varkens die in de haast onvoldoende bedwelmd worden voor de slacht en zodoende bij volle bewustzijn in kokend water belanden. De inspecteurs zagen er eentje die zich woedend verzette tegen zijn lot, en zodanig trappelde 'dat het water over de rand van de broeibak gutste'. Ze zagen ook dieren die levend in kadaverbakken terechtwamen.

Ook het vervolg ging volgens de geijkte patronen. Het slachthuis is 'geschrokken' (rondvraag bij de vergadering: 'Slachten wij varkens? Echt?'). Consumenten zijn geschrokken, want ze genieten graag in onwetendheid van hun plakje ham. De minister is ook al 'geschrokken' en zegt dat het 'onacceptabel' is om 'geweld tegen dieren' te gebruiken – de slacht zelf valt in deze definitie vermoedelijk buiten de reikwijdte van het begrip 'geweld'. De snelheid van het slachten

moet omlaag, aldus de minister. Minder dieren per uur erdoorheen jagen, zachtjes doodmaken: er zal binnenkort wel iemand uit de industrie voorrekenen wat dat moet gaan kosten.

Het kan niet lang meer duren, nog even geduld, en dan zullen we in verwondering en verbijstering omkijken naar hoe we met dieren omgingen in de beginjaren van de eenentwintigste eeuw.

3 februari 2020

Daar waar het stilaan minder wordt, waar de overheid zich terugtrekt, waar voorzieningen het met almaar minder moeten doen en waar de speeltuin, de kinderboerderij en de bibliotheek bedreigd worden in hun bestaan, is het zaak om de dingen positief te brengen. Dus zeggen de autoriteiten niet 'zoek het zelf maar uit' tegen de ontredderd achtergebleven burgers, maar sporen ze aan tot vrolijkheid. Roepen ze 'doe-democratie!', 'van onderop!', 'burgerbetrokkenheid!', 'zelfbestuur!', 'zelfredzaamheid!'. Laat de actieve en betrokken burgers het zelf doen, want dat vinden ze juist leuk.

Dat klinkt aanzienlijk prettiger en aanstekelijker dan 'we gaan snijden in voorzieningen en we gaan van u vragen u langdurig, vrijwillig en gratis in te zetten om nog iets gemeenschappelijks overeind te houden'.

Dat de doe-het-zelfdemocratie niet altijd even democratisch uitpakt, weet iedereen die wel eens op een schoolplein komt. Waar je met enige regelmaat kunt zien hoe een kleine, hechte en intimiderende kudde schoolpleinmoeders en een enkele -vader zich gretig op alle klusjes stort en alles bedis-selt – de overige ouders laveren tussen stille dankbaarheid, milde ergernis en onverschilligheid. Of ze zinnen op een staatsgreep.

Zo kan het dus ook lopen in het dorp, wanneer het 'burgerinitiatief' waarmee de gemeente zo in haar nopjes is blijkt te worden gedragen door de zestien enthousiaste bewoners

die altijd op alle inspraakavonden komen en elke zaterdag met een heggenschaar en een schepje in de hand door het openbaar groen struinen. De rest heeft geen tijd, geen zin, geen mogelijkheid om zich ermee te bemoeien, of blijkt er diametraal andere opvattingen op na te houden over de te volgen koers en de te ontplooiën initiatieven.

Dat wankele draagvlak is een van de problemen van burgerzelfbestuur die Hiska Ubels constateert in haar proefschrift over dit fenomeen. Ze promoveerde, de krant publiceerde een boeiend gesprek over haar onderzoek dat *Vernieuwende vormen van lokaal bestuur met een hoge mate van burgerzelfsturing* heet. Daarin neemt ze vier lokale leefbaarheidsinitiatieven onder de loep op het leeglopende en vergrijzende platteland in het noorden en oosten van het land: in Ulrum, Nieuw-Dordrecht, Beltrum en Ee.

Zelfbestuur is hip. Het past in de ideologie van participeren tot je erbij neervalt en het ophouden van de eigen broek. En het is reuze voordelig; een fulltime, professionele ambtenaar in dienst houden voor het beheer en onderhoud van de speeltuin is aanzienlijk kostbaarder dan een groep vrijwilligers aanmoedigen die geheel belangeloos in hun vrije tijd de boel staan te schilderen.

Onderzoeker Ubels spreekt in diverse interviews – in Trouw, in de Volkskrant, in de Groninger Gezinsbode – met warmte over de vrijwilligers die zich inzetten voor hun dorp. Maar op termijn is het ‘onrealistisch om te verwachten dat burgers op vrijwillige basis complexe projecten jarenlang op de been houden’, zegt ze ook. Ze vraagt aandacht voor de schaduwzijden. De mensen nemen te veel hooi op hun vork, moeten zich bezighouden met zaken waarvoor ze niet zijn opgeleid, krijgen ruzie met elkaar, raken gevangen in projecten waar ze maar niet met goed fatsoen vanaf raken als ze zich er een-

maal aan gecommiteerd hebben. En als ze een beetje subsidie van de gemeente krijgen, moeten ze hun kostbare tijd steken in verantwoording afleggen.

De overheid kan dan wel proberen stilletjes weg te sluipen en de boel over te laten aan de zelfredzamen – dat gaat zomaar niet.

17 februari 2020

In de oorlog om de hoofden en de harten van de mensen sneuvelt de waarheid als eerste – dat hoef je Thierry Baudet niet uit te leggen. Tevens is het zaak zo veel mogelijk mensen op de been te krijgen, méér juichende aanhangers dan de tegenstander, de grootste menigte uit de geschiedenis van de mensheid – vraag maar aan Donald Trump.

Dus was het van belang om heel precies vast te stellen hoeveel mensen op maandag 17 februari naar het Onafhankelijkheidsplein in Paramaribo waren getrokken om hun woede te uiten over de leegroef van Suriname, de schaamteloze plundering van vreemde valuta bij de Centrale Bank, de voortholende prijsstijgingen, de torenhoge leningen die zijn aangegaan bij buitenlandse woekeraars, de vervalsing van de geschiedenis over de militaire dictatuur uit de jaren tachtig, de minachting van de zittende president voor de rechters die hem onlangs veroordeelden wegens vijftienvoudige moord – de lijst loopt nog even door en achter veel grieven kun je ‘door de regering’ of ‘met medeweten en medewerking van de regering’ plakken.

Aantallen doen ertoe, want straks zijn er verkiezingen en als je alle theater eraf pelt, is politiek ook gewoon: meeste stemmen gelden.

Er waren dronebeelden van het volle Plein, honderden foto's, liveverslagen van dierbare *boots on the ground*, en iemand die goed is met cijfers rekende het voor: 7000 mensen op het

hoogtepunt van de demonstratie, conservatief geschat. Het weekend daarvoor kreeg de regeringspartij NDP van Desi Bouterse een man of 2500 op de been voor een feestje. En daar zijn altijd gratis dingen, bami en cola en zo, waarmee niet gezegd is dat die aanhang zwicht voor een bord linzen.

Een opsteker dus voor het verzet dat verbrokkeld en ietwat timide begon en dat zich luid liet horen. Met dappere teksten: ‘*Wi no sa frede*, wij zijn niet bang’ – een antwoord op de intimidatie van regeringszijde. Met lief-boze teksten: ‘Desi Boutea en de 40 rovers’. Met droevige teksten: ‘Pakketten hebben van ons een bedelaar gemaakt’ – een commentaar op de gewoonte om stemmen te kopen met cadeautjes en een aalmoes. Met uitstekende teksten: ‘#BuckFouta’, want er mocht niet gescholden worden, daar zou streng op worden toegezien.

Op het podium, waar oppositiepolitici en actieleiders het woord voerden, ging het over de grootste bankroof uit de geschiedenis: het ‘verdwijnen’ van 100 miljoen Amerikaanse dollar aan kasreserves van de Centrale Bank. Het ging over de prijsstijgingen als gevolg van desastreus economisch beleid ‘dat iedereen in zijn zak voelt’. Het ging over mensen ‘die in het binnenland goud winnen met behulp van cyanide, in opdracht van hogerhand, en zo het land vernietigen om een klein groepje te verrijken’.

Het verzet is noodzakelijk – het land is na tien jaar wanbeleid en ongegeneerde corruptie over de rand van de economische afgrond gekukeld – en het is ontroerend. De democratische rechtsstaat is een teer bezit; over de hele wereld kun je zien hoe ze zomaar gehackt kan worden, gewoon van binnenuit, met hulp van wat demagogie en een strakke mediastrategie en dankzij een mensenmassa die naar stelligheid en grootsheid hunkert en blij is met een toegeworpen tientje om iets leuks van te kopen.